

หลักสูตรการอบรม

ด้านเพศสภาพ

อำนาจในการจัดการทรัพยากรน้ำ

Curriculum on Gender and Power in Water Resource Governance

หลักสูตรการอบรม

ด้านเพศสภาพ

อำนาจในการจัดการทรัพยากรน้ำ

Curriculum on Gender and Power in Water Resource Governance

- ผู้เขียน** : ซาบริน่า ยอย์วารี่
- จัดพิมพ์โดย** : องค์การแม่น้ำนานาชาติ (International Rivers),
พฤศจิกายน 2023
คู่มือนี้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเพื่อความร่วมมือ
พัฒนาและให้ความช่วยเหลือของประเทศสวิตเซอร์แลนด์
และรัฐบาลออสเตรเลีย
- ข้อสงวนสิทธิ์** : มุมมองที่แสดงในเอกสารฉบับนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นความคิดเห็น
ของผู้ให้ทุน ได้แก่หน่วยงานเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือ
แห่งสวิตเซอร์แลนด์ และรัฐบาลออสเตรเลีย
- Author** : Sabrina Goyvary
- Published by** : International Rivers, November 2023
This guide was made possible by the generous support
of Swiss Agency for Development and Cooperation
(SDC) and the Australian Government.
- Disclaimer** : The views expressed in this publication are not
necessarily the views of the funders– Swiss Agency
for Development and Cooperation and the Australian
Government

วันที่ 1

บทเรียนการเรียนรู้

**แนะนำเกี่ยวกับสันติภาพ
และการสร้างกระบวนการเคลื่อนไหว
เพศสภาพ และการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง**

**(Introduction to Peace and Movement-building,
Gender & Inclusivity)**

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

ในตอนท้ายของช่วงนี้ เป้าหมายคือผู้เข้าร่วมจะสามารถ :

- ทำความรู้จักกันมากขึ้น สนุก มีความภูมิใจและมีความมั่นใจในตนเอง
- พัฒนาความตระหนักด้านความไม่เท่าเทียมของเพศสภาพ และความสำคัญของความเท่าเทียม
- เข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ต่างๆ ของเพศสภาพ และจะเพิ่มความรู้สึกเข้าอกเข้าใจต่อกันและกันอย่างไร
- มีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวระหว่างผู้เข้าร่วมในทุกอัตลักษณ์ของเพศสภาพทั้งหมด
- มีแรงบันดาลใจในการคิดถึงว่าจะสร้างความเท่าเทียมทางเพศได้อย่างไรในการทำงานนรณรงค์
- ได้รับความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นถึงความแตกต่างระหว่าง “เพศ” และ “เพศสภาพ”
- เรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดของการแบ่งหน้าที่การงานตามเพศสภาพ

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

- กระดานไวท์บอร์ด
- กระดาษแผ่นใหญ่
- กระดาษจดบันทึกเพิ่มเติม
- ห้องเพื่อขยายวง (ทั้งภายในห้องอบรมและด้านนอก)

ส่วนที่ 1 : ช่วงเริ่มเปิดการฝึกอบรม

เวลาที่ต้องใช้ : โดยประมาณ 1 ชั่วโมง

1) แนะนำผู้ให้การฝึกอบรม

เล่าเรื่องราวว่ามาอยู่ที่นี้ได้อย่างไร

2) อธิบายลักษณะรูปแบบการเรียนรู้

เชิงประสบการณ์ ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมเป็นศูนย์กลาง เราต้องการใช้ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อที่ว่าจะสามารถเรียนรู้จากกันและกัน และเริ่มต่อจากสิ่งที่พวกเขาารู้แล้ว และยังทำอยู่ เรายังต้องการวางเป้าหมายของการอบรมที่จะช่วยสร้างและพัฒนาการรณรงค์ และกิจกรรมในปัจจุบัน และสร้างความมั่นใจว่าสิ่งเหล่านั้นมียุทธศาสตร์ รวมทั้งช่วยต่อยอดจากการทำกิจกรรมของเครือข่ายในด้านการทำงานในหลายแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน เราจะมีกรอบออกเป็นกลุ่มย่อยหลายครั้งตลอดการฝึกอบรม เพื่อที่จะช่วยสร้างแผนการรณรงค์ที่ปฏิบัติได้จริง และแนวทางในการทำงานร่วมกัน

3) คุณค่าร่วม

อภิปรายข้อเท็จจริงว่าการรณรงค์ประกอบด้วยผู้คนที่มีความสนใจร่วมกัน มารวมตัวกันเพื่อที่จะรณรงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก การรณรงค์สามารถที่จะประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่แตกต่างกัน มีการใช้ยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน และกิจกรรมต่างๆ เพื่อทำงานในการมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน

ระดมความคิดเห็นว่าคุณค่าต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญต่อกลุ่ม ชวนผู้เข้าร่วมมาบอกถึงคำสำคัญ กระบวนการเขียนคำเหล่านี้ ออกมาลงในกระดาน ถามเพื่อยืนยันว่าผู้เข้าร่วมเห็นตรงกันกับคุณค่าร่วมเหล่านี้ได้อย่างไร

4) ตั้งข้อกำหนดพื้นฐาน

บนฐานที่วางอยู่บนคุณค่าร่วมของพวกเรา ถามผู้เข้าร่วมว่า เราต้องการกฎพื้นฐานสำหรับการฝึกอบรมหรือไม่ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจว่า คุณค่าของพวกเราได้รับการเคารพ ถามผู้เข้าร่วมเพื่อให้เสนอแนะกฎเกณฑ์ เขียนข้อความลงในกระดานโปสเตอร์ และแปะข้อความไว้ในพื้นที่ที่ทุกคนสามารถมองเห็นได้ ถามผู้เข้าร่วมว่า เราควรจะทำอย่างไรเมื่อกฎเกณฑ์เหล่านี้ไม่ได้รับการเคารพ และใครควรจะมีอำนาจในการบอกกล่าวถึงสิ่งนี้

5) แนะนำตัว

จับคู่ และหากเป็นไปได้พยายามหาคนที่เราไม่รู้จัก หรือไม่รู้จักดี ค้นหา 3 สิ่ง เกี่ยวกับบุคคลนั้นที่เราไม่รู้จัก กลับมายังเวทีกลางและแนะนำกันและกัน ให้กับกลุ่ม – บอกชื่อ องค์กร การรณรงค์ที่เขาทำอยู่โดยสังเขป รวมทั้งความจริงที่น่าสนใจหนึ่งอย่างเกี่ยวกับบุคคลนั้น

6) แนะนำเป้าหมายการฝึกอบรม :

- เพื่อพัฒนาแนวทางในการทำงานร่วมกันในฐานะการเป็นเครือข่ายที่ให้ความมั่นใจด้านการให้ความเคารพและการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม และการมีอำนาจในการตัดสินใจสำหรับผู้หญิง
- เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางที่ดีที่สุดในการทำงานกับชุมชนเพื่อสร้างความมั่นใจว่ามีความเข้าใจอันดีต่อประเด็นเพศสภาพในงานการรณรงค์
- เพื่อพัฒนาแผนงานในการเสริมพลังของผู้หญิงภายในกลุ่มภาคประชาสังคมและในชุมชนต่างๆ
- เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นเพศสภาพทั้งในชุมชน นักรณรงค์ผู้ชายและผู้หญิง และขยายวงกว้างออกไปอีกในกลุ่มเครือข่ายการทำงานด้านเชื่อน/แม่น้ำ
- เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการทำงานของสมาคมของกลุ่มต่างๆ ที่ทำงานด้านแม่น้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจด้านเพศสภาพในประเด็นการพัฒนา และเพศสภาพในแม่น้ำ ทริพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิต

ส่วนที่ 2 : แห่ที่มาจากอำนาจ การทำความเข้าใจเรื่องเพศสภาพ และความไม่เท่าเทียม

เวลาที่ต้องใช้ : โดยประมาณ 2.5 ชั่วโมง

กิจกรรม : แห่ที่มาของอำนาจ

ชวนผู้เข้าร่วมมาระดมความคิดเกี่ยวกับแห่ที่มาของอำนาจในสังคมของพวกเขา ใครเป็นคนที่อำนาจมากที่สุด และพวกเขามีลักษณะนิสัยอย่างไร สิ่งเหล่านี้อาจรวมไปถึงความมั่งคั่ง การศึกษา สถานะทางการเมือง ศาสนา ชชาติพันธุ์ เพศสภาพ อายุ ครอบครัว ความรู้ ความน่าเชื่อถือ และอื่นๆ เขียนคำตอบของผู้เข้าร่วมลงในแผ่นกระดาษแผ่นใหญ่ และต้องเก็บเอาไว้ก่อนสำหรับช่วงถัดไป

- เกมส์แรก ออกไปข้างนอก,หรือในห้องประชุมหากพื้นที่กว้างเพียงพอ ให้ผู้เข้าร่วมจัดออกเป็นสองแถวหันหน้าเข้าหากัน บอกผู้เข้าร่วมใน

แถวหนึ่งให้นั่งลงหรือนั่งย่อเข่า ในขณะที่เพื่อนที่เป็นคู่ในอีกแถวหนึ่งยืน แต่ละคู่มองสบตากันอย่างเงิบๆ เป็นเวลา 10 วินาที หลังจากนั้นบอกให้พวกเขาเปลี่ยนข้างและทำกิจกรรมซ้ำ

- รวมตัวผู้เข้าร่วมให้เป็นวงกลมและถามว่าพวกเขา รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกอึดอัด หรือไม่สบายใจหรือไม่? พวกเขาจะรู้สึกสบายใจมากกว่านี้ในท่ายืนหรือท่านั่งหรือไม่? ทำไม? อย่างไร?
- เกมที่สอง บอกให้ผู้เข้าร่วมแบ่งออกเป็นคู่ ให้คนหนึ่งวางมือของตนเองอยู่ไม่ห่างออกไปนักจากใบหน้าของเพื่อนที่เป็นคู่ เมื่อเพื่อนขยับมือเพื่อนที่เป็นคู่ของเธอต้องขยับตาม ให้เวลาผู้เข้าร่วมนำเพื่อนที่เป็นคู่จนครบ ให้พวกเขาใช้พื้นที่ที่มีอยู่ทั้งหมด แล้วก็เปลี่ยนข้าง
- หลังจากเล่นเกมสักรุ่นทุกคนให้สะท้อนความรู้สึกของพวกเขาเกี่ยวกับกิจกรรม โดยถามคำถามดังต่อไปนี้ :
  - เกมนี้สนุกหรือไม่? มันทำให้เรารู้สึกไม่สบายใจหรือไม่?
  - เราอยากจะเป็นฝ่ายนำมากกว่า หรือ ฝ่ายตามมากกว่า หรือไม่?
  - เพื่อนที่เป็นคู่มักมีการหยุด หรือมีการปฏิเสธที่จะทำตามเราสักช่วงหนึ่งหรือไม่?
  - กิจกรรมนี้บังคับบอกความเป็นตัวตนของอำนาจอย่างไร?
  - มันได้สะท้อนความสัมพันธ์ของพวกเราในครอบครัวและชีวิตในชุมชนอย่างไรในการเข้าถึงและการควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ?

หลังจากการอภิปราย อธิบายว่าในช่วงที่กำลังจะมาถึง เราจะพูดคุยเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจว่ามีความสำคัญอย่างไรต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของพวกเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำและแหล่งน้ำของพวกเรา ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร และเราสามารถที่จะได้มาซึ่งอำนาจและความมั่นใจที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการตัดสินใจต่างๆ เหล่านั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ในแง่บวกต่อชุมชนของพวกเราได้อย่างไร

กิจกรรม : กลับไปที่ห้องประชุมและอภิปรายเกี่ยวกับ “ประเภทของอำนาจ 3 รูปแบบ” ดังต่อไปนี้ :

- อำนาจที่อยู่เหนือกว่า (เมื่อบุคคล หรือ กลุ่ม ใช้แหล่งที่มาของอำนาจเพื่อควบคุม และ/หรือ ทำการตัดสินใจให้กับบุคคลอื่นหรือ กลุ่ม - มุ่งเน้นไปที่เป้าหมาย)
  - การมีส่วนแบ่งในอำนาจ (เมื่อบุคคล หรือ กลุ่ม ใช้แหล่งที่มาของอำนาจในการสนับสนุนกันและกัน แบ่งปันทรัพยากร และตัดสินใจร่วมกัน - มุ่งเน้นไปที่กระบวนการ)
  - อำนาจที่อยู่ภายในตนเอง (แหล่งที่มาของอำนาจที่อยู่ภายในบุคคล หรือ กลุ่ม หรือ ความสามารถที่จะพัฒนาเพื่อช่วยให้พวกเขาก้าวข้ามความกลัว และสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกผ่านการกระทำแบบสันติวิธีหรือการไม่ใช้ความรุนแรง)
-
- ชีตเส้นใต้คำว่า “อำนาจที่อยู่เหนือกว่า” ด้วยสีแดง “การมีส่วนแบ่งในอำนาจ” ด้วยสีดำ และ “อำนาจที่อยู่ภายในตนเอง” ด้วยสีฟ้า
  - ส่งต่อปากกาเน้นสีแดง สีดำ และสีฟ้า ไปยังผู้เข้าร่วม และชวนให้พวกเขาเดินเข้าไปหากระดานที่มีคำต่างๆ ที่บอกว่า “แหล่งที่มาของอำนาจ” จากที่ถูกเขียนไว้ในกิจกรรมที่แล้ว บอกให้ผู้เข้าร่วมขีดวงกลมคำต่างๆ ที่พวกเขาารู้สึกว่าเกี่ยวข้องกับ “อำนาจที่อยู่เหนือกว่า” ด้วยสีแดง คำต่างๆ ที่พวกเขาู้สึกว่าเกี่ยวข้องกับ “การมีส่วนแบ่งในอำนาจ” ด้วยสีดำ และคำต่างๆ ที่พวกเขาู้สึกว่าเกี่ยวข้องกับ “อำนาจที่อยู่ภายในตนเอง” ด้วยสีฟ้า
  - จำไว้ว่าคำหลายๆ คำ อาจมีความเกี่ยวข้องกับประเภทของอำนาจทั้งสามแบบ ยกตัวอย่าง “การศึกษา” มักถูกใช้เพื่อการได้มาซึ่งอำนาจจากบนลงล่าง แต่ก็สามารถถูกใช้ได้โดยง่ายในการแบ่งปันอำนาจกับผู้อื่น แต่สามารถที่ใช้แบ่งปันอำนาจกับผู้อื่น และสามารถ

ที่จะเป็นแหล่งที่มาของอำนาจและความเข้มแข็งที่มาจากภายใน
ตนเองได้ด้วยเช่นกัน

- ขวนผู้เข้าร่วมแบ่งปันว่าสี่อะไรที่พวกเขาเลือกสำหรับแต่ละคำ และ
ทำไม ถ้าผู้เข้าร่วมว่าพวกเขาารู้สึกว่าอำนาจเป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นสิ่งที่
ไม่ดี อภิปรายว่าเราสามารถเลือกแนวทางของเราในการใช้อำนาจของ
พวกเรา และเพื่อวัตถุประสงค์อะไร

แบ่งออกเป็นกลุ่ม 3-4 กลุ่ม แบ่งปันประสบการณ์เมื่อบางคนใช้อำนาจ
อยู่เหนือกว่าเรา มีอำนาจที่อยู่ภายในตนเองอะไรบ้างที่เราใช้ได้เพื่อก้าวข้ามหรือ
รับมือกับสถานการณ์? (กลุ่มละ 4 นาที) ถ้าให้คนมาอาสาแบ่งปันกับกลุ่มใหญ่

พักอาหารกลางวัน

ส่วนที่ 3 : อำนาจและเพศสภาพ

เวลาที่ต้องใช้ : โดยประมาณ 50 นาที

กิจกรรม : แบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็นคู่ นึกถึงช่วงเวลาในวัยเด็กเมื่อเราได้รับการปฏิบัติในบางรูปแบบเนื่องจากเพศสภาพของเรา ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราถูกบอกว่าเด็กผู้ชายต้องไม่ร้องไห้ หรือ การทำบางสิ่งบางอย่างเป็นเรื่องที่ไม่ปลอดภัยสำหรับผู้หญิง ในวัฒนธรรมของเรา มีบทบาทอะไร? ความเชื่ออะไร? ความคาดหวังอะไร? ภาพลักษณ์อะไร? และทัศนคติอะไรเกี่ยวกับผู้ชาย หรือ ผู้หญิง? ใช้เวลาในการแบ่งปัน 5 นาที ต่อคู่ แล้วจึงกลับมาในกลุ่มใหญ่และแบ่งปันเรื่องราวต่างๆ

การอภิปราย

เพศสภาพและอำนาจมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร? กระบวนกรกล่าวถึงตอนที่เราคิดถึงเกี่ยวกับเพศสภาพ เรามักจะคิดถึงเกี่ยวกับผู้หญิง แต่เราสามารถเห็นได้ว่าแนวความคิดด้านเพศสภาพมีผลกระทบต่อผู้ชายและผู้หญิงเช่นเดียวกัน

อภิปราย : เรื่องนี้ทำให้เยาวชนผู้หญิงรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตัวพวกเขาเอง ตามที่เติบโตมากับสภาพแวดล้อมเช่นนี้ กับข้อความต่างๆ เหล่านี้? เรื่องนี้ทำให้เยาวชนผู้ชายรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตัวพวกเขาเอง ตามที่ได้เติบโตขึ้นมา? เราทำความเข้าใจในระดับภายในเกี่ยวกับความเชื่อเหล่านี้ การขัดเกลาทางสังคม แต่กลับไม่มีใครได้รับประโยชน์ในสังคม มันเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง การเลือกปฏิบัติ และความไม่ยุติธรรม เราคิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมชาติ แต่มันไม่ใช่แบบนั้น เราต้องการสังคมแบบไหน? คุณค่าอะไร? (ความเคารพ ความไว้วางใจ การมีส่วนร่วมแบ่งในอำนาจ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์...)

บอกให้ผู้เข้าร่วมแบ่งปันความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่ม การให้ความเคารพ เป็นหัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วมในอำนาจ และความสัมพันธ์ที่เป็นผลดีต่อ สุขภาพ ผู้ชายเป็นใหญ่ หมายความว่า ในระดับสังคม ผู้ชายมีอำนาจมากกว่า และมีอำนาจที่อยู่เหนือกว่าผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปิตาธิปไตย หรือ ระบบผู้ชาย เป็นใหญ่

มีพื้นที่ให้กับคุณค่าทางสังคมที่เป็นผลดีต่อสุขภาพในสังคมที่มีระบบ ผู้ชายเป็นใหญ่หรือไม่? วัฒนธรรมระบบผู้ชายเป็นใหญ่ คือ วัฒนธรรมของ “อำนาจ ที่อยู่เหนือกว่า” เราจำเป็นต้องทำการสร้างวัฒนธรรม “การมีส่วนร่วมในอำนาจ” เพื่อที่จะให้งานการรณรงค์ของเราประสบความสำเร็จ (หมายเหตุ - เชื่อมโยง กลับไปที่การอภิปรายเรื่องคุณค่าในช่วงเริ่มต้นของวัน)

กิจกรรม : เกมส์ก้าวไปข้างหน้า/ก้าวถอยหลัง

เวลาที่ต้องใช้ : โดยประมาณ 30 นาที

ชวนให้ทุกคนออกไปข้างนอกและยืนเรียงกันเป็นแถวหน้ากระดาน แถวเดียว อธิบายว่าคุณกำลังจะอ่านรายการข้อความ สำหรับแต่ละข้อความ ให้คิดถึงความมั่นใจเกี่ยวข้องกับตนเองหรือไม่ ถ้าหากคำตอบคือ “ใช่” ให้ก้าวออกมา ข้างหน้า 1 ก้าว ถ้าคำตอบคือ “ไม่ใช่” ให้ก้าวถอยหลังออกไป 1 ก้าว (ข้อความ เหล่านี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม)

อ่านข้อความดังต่อไปนี้ :

- » ที่โรงเรียนฉันถูกสอนในสิ่งที่เป็นเรื่องเชิงบวกเกี่ยวกับเพศสภาพของ ฉันเอง
- » ตอนเป็นเด็ก พ่อแม่ของฉันสนับสนุนเป้าหมายทางการศึกษาของฉัน

- » ตอนเป็นเด็ก ฉันทำงานบ้านและรับภาระงานที่บ้านในระดับที่เท่าเทียมกันกับพี่ชายน้องชาย และพี่สาวน้องสาวของฉัน
- » ฉันสามารถเดินทางได้อย่างอิสระในประเทศของฉันโดยไม่ต้องขออนุญาตจากพ่อแม่หรือสามี
- » ฉันรู้สึกปลอดภัยที่จะเดินไปตลาดเพียงลำพังหลังเวลาห้าทุ่มแล้ว
- » ฉันรู้สึกปลอดภัยที่จะเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเองเพียงคนเดียวในประเทศของฉัน โดยไม่มีความหวาดกลัวที่จะถูกคุกคามทางเพศ หรือเกิดความรุนแรง
- » ฉันมีความมั่นใจว่าถ้าฉันสมัครทำงานราชการในประเทศของฉัน ฉันจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องเพศสภาพของฉัน
- » ถ้าหากมีคนก่ออาชญากรรมทำให้ฉันตกเป็นเหยื่อ ฉันรู้สึกสบายใจที่จะฟ้องเจ้าหน้าที่โดยปราศจากความหวาดกลัวต่อการถูกเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับเพศสภาพของฉัน
- » เมื่อฉันสมัครงาน ฉันรู้สึกว่าได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานบนความสามารถของฉัน ไม่ใช่เพราะเพศสภาพของฉัน
- » มีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในท้องถิ่นของเรา เป็นเพศเดียวกับเรา
- » ฉันเห็นว่ามีกรบงบอกถึงลักษณะความเป็นตัวแทนที่มีภาพลักษณ์เชิงบวกในเพศสภาพเช่นเดียวกับฉันในโทรทัศน์ ในข่าว และในหนังสือ
- » ในชุมชนของฉัน ฉันมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของที่ดินในชื่อของตนเอง
- » ฉันมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของบ้านด้วยตัวเองในชุมชนของฉัน
- » ฉันมีสิทธิที่จะส่งต่อมรดกที่ดินและบ้านของฉันให้กับลูกสาวของฉัน
- » ในชุมชนของฉัน ผู้หญิงที่หย่าร้างกับสามีสามารถที่จะยังคงเป็นเจ้าของที่ดินและบ้าน
- » ในชุมชนของฉัน ผู้หญิงที่เป็นแม่หม้ายสามารถที่จะเป็นเจ้าของที่ดินและบ้านในชื่อของเธอเอง
- » ในชุมชนของฉัน ผู้ชายและผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันในการใช้ที่ดินและน้ำ

- » เวลาที่มีการประชุมเกี่ยวกับที่ดินและการใช้น้ำในชุมชนของฉัน ผู้หญิงได้รับเชิญเข้าร่วม
- » เวลาที่เราได้มีการประชุมเกี่ยวกับที่ดินและการใช้น้ำ ผู้หญิงสามารถพูดได้มากเท่ากับผู้ชายพูด
- » ในชุมชนของฉัน ผู้หญิงมีอิสระที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับที่ดินและการใช้น้ำ
- » จากประสบการณ์ของฉัน ความคิดเห็นของผู้หญิงเกี่ยวกับที่ดินและการใช้น้ำได้รับการยอมรับ
- » ในชุมชนของฉัน เรามีกฎหมายที่ดีที่สร้างความมั่นใจในเรื่องสิทธิของผู้หญิงด้านที่ดินและน้ำ

บอกให้ผู้เข้าร่วมยังคงอยู่ที่จุดเดิมของตนเอง มองไปรอบ ๆ ทำไมแต่ละคนจึงอยู่ในจุดที่แตกต่างกันในเชิงความสัมพันธ์ที่มีต่อกันและกัน (เตือนความจำทุกคนให้อยู่ที่เดิม) ถามผู้เข้าร่วมว่าเราจะสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างไรเพื่อบ่งชี้ถึงความไม่เท่าเทียม เราจะสร้างการรณรงค์ที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมที่แท้จริง และเคารพสิทธิมนุษยชนได้อย่างไร? (เช่นกัน เชื่อมโยงกลับไปหาการอภิปรายเรื่องคุณค่า)

การอภิปราย

การอภิปรายกลุ่มใหญ่ : เรื่องนี้สามารถนำมาปรับใช้กับงานของพวกเราในการสร้างการรณรงค์ได้อย่างไร? เราจะสามารถสร้างความมั่นใจได้อย่างไรว่างานรณรงค์ซึ่งถึงรากเหง้าของความไม่เป็นธรรมและส่งเสริมความยุติธรรมที่แท้จริงและไม่ผลิตซ้ำโครงสร้างทางอำนาจที่กดขี่ตามที่เรพบเห็นในสังคมต่างๆ? ชี้นำไปสู่การสรุปการอภิปรายเกี่ยวกับเป้าหมายและความปรารถนาในการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายในการรณรงค์ร่วม มีความหลากหลายอยู่ภายในเครือข่ายซึ่งมีผู้คนที่อยู่ภายในกลุ่มทำงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคมและสิทธิมนุษยชน พูดคุยเกี่ยวกับเหตุผลว่าทำไมจึงมีความแตกต่างด้านมุมมองและวิธีการภายในเครือข่าย ซึ่งอันที่จริงแล้วสามารถยกระดับการสร้างความเข้มแข็งให้เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวได้ เครือข่ายจะสามารถยอมรับและโอรับความหลากหลายในเรื่องนี้ได้อย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการยกระดับการสร้างความเข้มแข็งความเป็นหนึ่งเดียว และความมุ่งหมายที่มีร่วมกัน? ดึงความคิดต่างๆ ออกมาจากกลุ่ม และวางเป้าหมายที่จะทำการบันทึกสิ่งเหล่านี้เอาไว้ เพื่อให้เป็นข้อตกลงร่วมในการฝึกอบรมที่กำลังจะมาถึง และความพยายามเพื่อสร้างการรณรงค์ร่วมกันหลังจากการฝึกอบรมนี้

พักดื่มชา/กาแฟ 15 นาที
ชวนผู้เข้าร่วมมาแบ่งปันเพลงที่ให้แรงบันดาลใจเกี่ยวกับอำนาจของผู้หญิงเพื่อเริ่มต้นช่วงต่อไป

เพศ เพศสภาพ และการแบ่งงาน

เวลา : โดยประมาณ 45 นาที

กิจกรรม : การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “เพศ” และ “เพศสภาพ”

เขียนคำว่า “เพศ” และ “เพศสภาพ” ลงบนกระดาน คำเหล่านี้เป็นสิ่งที่ยากในการแปลออกมาเป็นภาษาเพื่อใช้ในการฝึกอบรม กระบวนการอาจใช้การแทนด้วยถ้อยคำอธิบายต่างๆ “แง่มุมทางกายภาพที่มีต่อผู้ชายและผู้หญิง” และ “มุมมองทางวัฒนธรรมที่มีต่อผู้ชายและผู้หญิง” เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เข้าร่วมสามารถเข้าใจได้ถึงความแตกต่างระหว่างคำสองคำนี้ โดยอธิบายต่อไปอีกว่า “เพศ” กล่าวถึงแง่มุมทางพันธุศาสตร์ของการเป็นผู้ชายและผู้หญิง และ “เพศสภาพ” กล่าวถึงลักษณะนิสัยในรูปแบบพฤติกรรม เชิงสังคม และจิตวิทยาของผู้ชายและผู้หญิง ทั้งนี้ กล่าวถ้อยคำดังต่อไปนี้ และบอกผู้เข้าร่วมให้พูดออกมาดังๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับ “เพศ” หรือ “เพศสภาพ” หรือไม่

1. ผู้หญิงสามารถตั้งครรภ์ได้ (เพศ)
2. ลูกสาวไม่สามารถรับมรดกที่ดิน (เพศสภาพ)
3. ผู้ชายเป็นหัวหน้าของครอบครัว (เพศสภาพ)
4. ผู้ชายไม่สามารถมีลูกได้ (เพศ)
5. ผู้หญิงเป็นคนไม่เด็ดขาด (เพศสภาพ)
6. สถานที่ของผู้หญิงคือบ้าน (เพศสภาพ)

กระบวนการสามารถเพิ่มถ้อยคำที่อยู่บนฐานของความเชื่อทางวัฒนธรรม อธิบายว่าไม่เหมือนกันกับความแตกต่างทางกายภาพและพันธุศาสตร์ระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับเพศสภาพเกิดขึ้นจากสังคมแต่ละแห่ง และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

กิจกรรม : เกมสนทนาพิภพศสภาพ

- จัดวางโต๊ะและเก้าอี้ในห้องใหม่ และแบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็นกลุ่มผู้ชาย และกลุ่มผู้หญิง บอกให้ผู้หญิงนั่งลงที่ฝั่งหนึ่งของห้อง และให้ผู้ชายยืนอยู่อีกฝั่งหนึ่ง ถ้าในกลุ่มมีเพียงผู้หญิงเท่านั้น ครึ่งหนึ่งของผู้หญิงอาจเลือกที่จะแสดงเป็นส่วนของผู้ชายก็ได้
- กระบวนการตะโกนบอกเวลาในแต่ละชั่วโมง เริ่มต้นที่เวลาตีสาม (3.00 น.) และบอกให้ผู้ชายแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่พวกเขาทำอยู่เป็นปกติคืออะไร โดยไม่มีการใช้เสียงจากทั้งสองกลุ่ม ตะโกนบอกเวลาในแต่ละชั่วโมง โดยบอกให้ผู้ชายแสดงออกมาถึงกิจกรรมของพวกเขาในแต่ละชั่วโมง บอกให้พวกเขามุ่งเน้นไปที่กิจกรรมด้านวิถีชีวิต และพวกเขามีการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างไร
- เมื่อทำกิจกรรมครบรอบ 24 ชั่วโมงกับผู้ชายแล้ว ชวนให้พวกเธอนั่งลงและบอกให้ผู้หญิงยืนขึ้น ตะโกนบอกเวลาในแต่ละชั่วโมง และบอกให้ผู้หญิงแสดงออกให้เห็นถึงกิจวัตรประจำวันต่างๆ ของพวกเธอ
- เมื่อทั้งสองกลุ่มทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ชวนทุกคนนั่งลงและแบ่งปันปฏิกริยาของพวกเขาว่าอะไรคือความแตกต่างที่เราสังเกตได้ระหว่างกิจกรรมของผู้ชายและกิจกรรมของผู้หญิง? มีอะไรที่ทำให้เรารู้สึกประหลาดใจหรือไม่? ผู้ชายกับผู้หญิงใช้ทรัพยากรน้ำที่แตกต่างกันหรือไม่? จากกิจกรรมนี้ เราคิดว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้ทรัพยากรน้ำของท้องถิ่นจะส่งผลกระทบต่อผู้ชายและผู้หญิงอย่างแตกต่างกันหรือไม่? ทำไม่จึงเป็นเช่นนั้น?

กิจกรรมช่วงคำ

เที่ยวชมแม่น้ำ, อาหารเย็น

วันที่ 2

วางแผนบทเรียน

**เพศสภาพและการสร้างกระบวนการเคลื่อนไหว
เพื่อการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง การนับรวมทุกคนในสังคม
เพศสภาพและอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ**

**(Gender & Inclusivity Movement-building,
Gender and Power in Water Resource Governance)**

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

ในตอนท้ายของช่วงนี้ เป้าหมายคือผู้เข้าร่วมจะสามารถ :

- ค้นหาคุณค่าต่างๆ เกี่ยวกับเพศสภาพและแม่น้ำ และความจำเป็นของกลุ่มที่มีความหลากหลายในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ
- เข้าใจความแตกต่างของความเป็นเพศสภาพะในการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรน้ำ
- ส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน/ความสามัคคี ระหว่างผู้เข้าร่วม
- รวมวัตถุประสงค์ของเพศสภาพและการนับรวมทุกคนเข้าไปอยู่ในยุทธศาสตร์การณรงค์และการทำงานของสมาคมและองค์กรต่างๆ ของผู้ทำงาน
- ทำการตั้งเป้าความมุ่งหมายในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในการทำงานของพวกเขา
- ประเมินผลการฝึกอบรม

ทบทวนบทเรียนในวันที่ผ่านมา ผูกผ้าพันคอเข้าด้วยกันให้เป็น 10 ผืน หรือ เป็นปมหลวมๆ ชวนผู้เข้าร่วมให้ยืนขึ้นเป็นรูปวงกลม และเปิดเพลงที่ทำนองสนุกสนาน ส่งต่อผ้าพันคอไปรอบๆ เมื่อผู้เข้าร่วมแต่ละคนได้รับผ้าพันคอ เขา/เธอ

ต้องแกะปมออกและส่งต่อไป หยุดเปิดเพลงทุกๆ หนึ่งหรือสองนาที ใครก็ตามที่ยังคงถือผ้าพันคออยู่ในตอนที่เพลงหยุด ต้องทบทวนความจำเกี่ยวกับหนึ่งเรื่องที่ได้เรียนรู้จากบทเรียนในวันก่อน และแบ่งปันสิ่งเหล่านั้นกับกลุ่ม

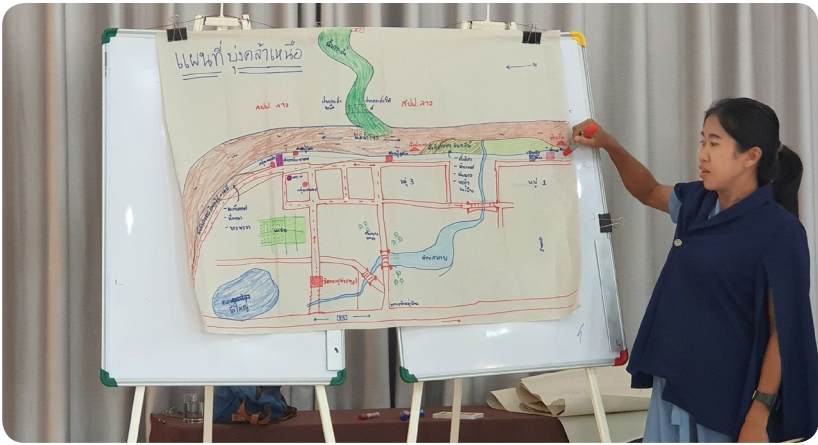
ส่วนที่ 1 : เพลสสภาพและสิ่งแวดล้อมในชุมชนแม่น้ำ

กิจกรรม : ผู้หญิงและแม่น้ำ

เวลาที่ต้องใช้ : โดยประมาณ 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ : กระดาษวาด ปากกาเน้น ดินสอสี หรือ ปากกาสี

- ติดเทปขาวกระดาษโปสเตอร์แผ่นใหญ่หลายๆ แผ่นเข้าด้วยกันและวางลงบนพื้น ชวนให้ทุกคนมารวมตัวกันรอบๆ ส่งต่อดินสอสี ปากกาสี หรือปากกาเน้นสี
- อธิบายว่าเรากำลังจะพูดคุยเกี่ยวกับแม่น้ำ ความสำคัญของแม่น้ำที่มีต่อชุมชนต่างๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำ และความเปลี่ยนแปลงต่อสายน้ำได้ส่งผลกระทบต่อผู้ชายและผู้หญิงแตกต่างกันออกไปอย่างไร ถ้ามให้มีอาสาสมัครหนึ่งคนเพื่อวาดโครงร่างของกลุ่มน้ำทั้งหมด
- ต่อไป บอกให้ทุกคนคิดถึงเกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ ของแม่น้ำว่ามีความสำคัญต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ริมน้ำอย่างไร ชวนผู้เข้าร่วมวาดแผนที่ดังต่อไปนี้ : เมืองสำคัญและหมู่บ้านต่างๆ พื้นที่ท่าปลา เส้นทางเดินเรือในแม่น้ำ พื้นที่ในการเก็บหอยและพื้นที่ที่กินได้ แปลงเกษตรริมแม่น้ำ ล่าคลองชลประทาน พื้นที่อาบน้ำ พื้นที่ซักผ้า พื้นที่ในการตักน้ำดื่ม พื้นที่จิตวิญญาณ จุดทำพิธีกรรม พื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับความเสียหาย (พื้นที่เสี่ยงต่อน้ำท่วม แก่งหินและวังน้ำวนอันตราย) พื้นที่อนุรักษ์พันธุ์ปลา พื้นที่เลี้ยงสัตว์ พื้นที่ที่เด็กว่ายน้ำและเล่นดินดอนตามฤดูกาลและหาดทราย และอื่นๆ เมื่อผู้เข้าร่วมวาดภาพเตรียมพร้อมให้เขาโดยการถามคำถามเกี่ยวกับว่า ผู้ชายและผู้หญิงใช้ทรัพยากรน้ำในชีวิตประจำวันของพวกเขาอย่างไร

- เมื่อผู้เข้าร่วมวาดเสร็จแล้ว บอกให้พวกเขาชี้พื้นที่บนแผนที่แม่น้ำที่มีความสำคัญที่สุดต่อผู้หญิง ผู้ชาย เยาวชน ชาวประมงพื้นบ้าน เกษตรกร พ่อบ้านแม่บ้าน คนค้าขาย คนขับเรือ อื่นๆ ย้ำว่ามีแนวทางต่างๆ เป็นจำนวนหลากหลายมาก ที่กลุ่มต่างๆ มีมุมมองแหล่งน้ำท้องถิ่นและใช้ทรัพยากรเหล่านี้
- ต่อไป บอกให้ผู้เข้าร่วมวาดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับแม่น้ำตามที่พวกเขาได้เคยเห็นมาในช่วงชีวิตของพวกเขา สิ่งเหล่านี้อาจรวมถึง การขยายตัวของประชากร โครงการพัฒนาสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ต่างๆ เช่น ถนน สะพานและเขื่อน การทำเหมืองและอุตสาหกรรมอื่นๆ กิจกรรมทางการค้า การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มขึ้นของการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การเพิ่มขึ้นของการใช้สารเคมีในการเกษตร อื่นๆ
- ชาวผู้เข้าร่วมมาอภิปรายดังต่อไปนี้: การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นเรื่องที่ดีขึ้นหรือว่าแย่ลง? การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อผู้คน ที่อาศัยแม่น้ำในทางไหนบ้าง? มีบางกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงมากกว่ากลุ่มอื่นหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ผู้หญิง ชาวประมงพื้นบ้าน หรือ คนขับเรือ? ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น? หลังจากผู้เข้าร่วมแต่ละคนนำเสนอ คนคนอื่นๆ ถามคำถามและแบ่งปันความคิดเห็น

- หมายเหตุ : หากสังเกตเห็นว่ามีกลุ่มหนึ่งใช้เวลามากกว่าคนอื่น ยกตัวอย่างเช่น เพศชาย หรือ ผู้อาวุโส ให้ความเวลาพวกเขาในการมีส่วนร่วมในการวาดภาพจนเสร็จ แล้วบอกด้วยความสุภาพว่าให้พวกเขาขยับออกไปอยู่ข้างๆ เพื่อให้ผู้หญิงหรือคนหนุ่มสาวสามารถที่จะมีส่วนร่วมด้วยตนเอง หากเป็นกลุ่มใหญ่ อาจจะบอกให้ผู้หญิง ผู้ชาย และเยาวชน วาดภาพแยกกันด้วยตัวพวกเขาเอง แล้วจึงค่อยกลับมานำเสนอ

สรุปกิจกรรมโดยอธิบายดังต่อไปนี้: ผู้คนในภูมิภาคลุ่มน้ำพึ่งพาสายน้ำและลำน้ำสาขาเป็นอย่างมากเพื่อการดำรงวิถีชีวิตและความอยู่รอด โดยเฉพาะผู้หญิงที่มีความรับผิดชอบในการทำงานสำคัญหลายอย่างในครัวเรือนและการใช้น้ำ เช่น การเตรียมอาหาร การตักน้ำ การซักล้างเสื้อผ้า และการล้างถ้วยชาม ผู้หญิงใช้ทรัพยากรแม่น้ำเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของครอบครัวของพวกเธอ เมื่อการไหลของแม่น้ำถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงมักจะเผชิญกับภาระที่หนักหน่วงที่สุด แม้กระนั้นยังเป็นผู้ที่มีอำนาจน้อยที่สุดในการตัดสินใจ ในระดับครัวเรือน ชุมชน และประเทศ น้ำได้รับการจัดการโดยผู้นำที่เป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่ ผู้หญิงถูกจำกัดด้วยความสัมพันธ์เชิงเพศสภาพที่ไม่เท่าเทียมในด้านการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้หญิงขาดเสียงในระดับนโยบายที่สูงขึ้นไปที่มีการตัดสินใจอันสำคัญซึ่งมีผลกระทบต่อแม่น้ำของพวกเธอด้วยเหตุนี้ เชื้อนและโครงการพัฒนาสาธารณสุขภาคขนาดใหญ่สามารถที่จะส่งผลกระทบต่ออย่างไม่เป็นธรรมต่อผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชาติพันธุ์กลุ่มน้อย ชาติพันธุ์พื้นเมือง และผู้หญิงในชนบทที่พึ่งพาทรัพยากรต่างๆ ของแม่น้ำ

ดิครูवादไว้บนผนัง และอธิบายว่าในช่วงต่อไปเราจะมีการพูดคุยเพิ่มเติมเกี่ยวกับว่าใครเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ และใครเป็นผู้ที่ต้องทนทุกข์จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และเราจะส่งเสริมความเท่าเทียมให้มากยิ่งขึ้นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อแม่น้ำได้อย่างไร

ส่วนที่ 2 : เพลิดเพลิน การเข้าถึงทรัพยากร และการควบคุม

เกมส์ : ก่อนที่จะเริ่มช่วงนี้ ชวนผู้เข้าร่วมผู้หญิงมาเพิ่ม ให้เป็นผู้มานำ การร้องเพลงหรือพาเล่นเกมให้กับกลุ่ม

กิจกรรม : อำนาจการตัดสินใจในการบริหารจัดการแม่น้ำ

เวลาที่ต้องใช้ : โดยประมาณ 1 ชั่วโมง

- ชวนผู้เข้าร่วมให้มาสะท้อนบทเรียนในวันที่ผ่านมา โดยการทบทวน แหล่งที่มาของอำนาจบางอย่างที่พวกเขาได้ระบุถึงในสังคมของพวกเขา บนกระดานให้วาดผังวงกลมเป็นสองคอลัมน์ บนคอลัมน์แรก ให้เขียนว่า “มีอำนาจมากกว่า” และ บนคอลัมน์ที่สองให้เขียนว่า “มีอำนาจน้อยกว่า”
- บอกให้ผู้เข้าร่วมจินตนาการว่ามีโครงการพัฒนาขนาดใหญ่กำลังจะเข้ามาในชุมชน ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีที่สมาชิกในชุมชนสามารถเข้าถึงแม่น้ำของพวกเขา โดยดั้งเดิม ใครเป็นคนที่มีความมากกว่าในการเข้าร่วมการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการเช่นนั้น? เมื่อผู้เข้าร่วมร้องบอกคำตอบออกมา เขียนมันลงในคอลัมน์ “มีอำนาจมากกว่า” สิ่งเหล่านี้อาจจะรวมถึงผู้ชาย ผู้อาวุโส ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา นักการเมืองท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนที่มีใบปริญญา ระดับมหาวิทยาลัย คนที่สามารถพูดภาษากลางได้อย่างคล่องแคล่ว สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ หรือ ศาสนาที่นับถือโดยคนส่วนใหญ่ เป็นต้น
- ต่อไป ถามผู้เข้าร่วมว่าใครที่โดยดั้งเดิมแล้วเป็นผู้ที่มีความน้อยกว่าในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ? เมื่อผู้เข้าร่วมร้องบอกคำตอบออกมา เขียนมันลงในคอลัมน์ “มีอำนาจน้อยกว่า” สิ่งเหล่านี้อาจจะรวมถึงผู้หญิง เยาวชน เกษตรกร ชาวประมงพื้นบ้าน คนชาติพันธุ์พื้นเมือง

และคนที่มีการศึกษาในระบบน้อยกว่า คนชาติพันธุ์กลุ่มน้อย และ ผู้นับถือศาสนาที่ได้รับการนับถือโดยคนส่วนน้อย เป็นต้น ถ้าผู้เข้าร่วมคิดไม่ออก กระจวนกรสามารถถามคำถาม เช่น “โดยปกติแล้ว ชาวประมงพื้นบ้านมีอำนาจมากกว่าหรือมีอำนาจน้อยกว่าในสังคมของพวกเรา?” เพื่อเตรียมการอภิปราย

สรุปกิจกรรมโดยทำการอภิปรายข้อเท็จจริงว่าคนเหล่านั้นที่ตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของพวกเรา มักจะเป็นคนที่มีปฏิสัมพันธ์ประจำวันทีน้อยที่สุดกับทรัพยากรเหล่านั้น ยกตัวอย่างเช่น แม่ที่เป็นคนตักน้ำดื่มจากแม่น้ำทุกวัน โดยปกติได้รับการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการออกแบบโครงการผันน้ำหรือไม่? ชาวประมงพื้นบ้านโดยปกติได้รับการปรึกษาหารือว่าเขื่อนควรจะถูกสร้างหรือไม่?

การมีส่วนแบ่งในอำนาจในการมีส่วนร่วมตัดสินใจอย่างเท่าเทียมระหว่างผู้ชายและผู้หญิงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ดี การบริหารจัดการน้ำจะมีหน้าตาเป็นอย่างไร ถ้าหากคนที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับทรัพยากรน้ำมีส่วนแบ่งในอำนาจการตัดสินใจอย่างเท่าเทียม?

กิจกรรม : การเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรต่างๆ ของแม่น้ำ

เวลาที่ต้องใช้ : โดยประมาณ 1 ชั่วโมง

วัสดุอุปกรณ์ : กระดาษฟลิปชาร์ท กระดาษสำหรับวาดเขียน ปากกาเน้นสีปากกาสี

1. การที่จะเริ่มกิจกรรมนี้ ติดผังวงกลมดังต่อไปนี้ลงบนกระดาน :

ทรัพยากร	การเข้าถึง : ใครสามารถใช้ ทรัพยากรเหล่านี้ ได้อย่างอิสระ?	การตัดสินใจ : ใครเป็น ผู้ตัดสินใจว่า ทรัพยากรเหล่านี้ จะถูกใช้อย่างไร?	ใครเป็นผู้ได้รับ ผลประโยชน์มาก ที่สุดจากการใช้ ทรัพยากรเหล่านี้?
น้ำจากแม่น้ำ			
พื้นที่ริมแม่น้ำ			
ลำน้ำสาขา			
คลองชลประทาน			
พื้นที่เพาะปลูก			
พื้นที่ป่า			

2. อธิบายต่อผู้เข้าร่วมว่าโอกาสในการที่จะได้ใช้ทรัพยากร คือ “การเข้าถึง” และอำนาจ ในการตัดสินใจใครอาจเป็นผู้สามารถเข้าถึงทรัพยากรนั้น และเพื่อวัตถุประสงค์อะไร เรียกว่า “การควบคุม”
3. แบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 2 กลุ่ม หรือมากกว่านั้นก็ดี
4. ชวนผู้เข้าร่วมให้อภิปรายเกี่ยวกับคำถามบนโต๊ะในกลุ่มย่อย และเขียนคำตอบของพวกเขาลงบนกระดาษฟลิปชาร์ท
5. ชวนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำเสนอคำตอบของพวกเขาต่อห้องใหญ่จากประสบการณ์ในชุมชนของพวกเขา
6. เมื่อผู้เข้าร่วมนำเสนอ เตรียมการอภิปรายโดยใช้คำถามดังต่อไปนี้ :
  - ๑ ผู้ชายและผู้หญิงมีโอกาสที่แตกต่างกันในการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่? ทำไม?
  - ๑ ผู้ชายและผู้หญิงได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันจากการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่?
  - ๑ คุณคิดว่าปัญหาความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกันหรือไม่? หากเป็นเช่นนั้น เป็นเพราะอะไร?
  - ๑ จะมีการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศเพื่อช่วยทำให้มีการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างไร

พักดื่มชา/กาแฟ 15 นาที ชวนผู้เข้าร่วมมาแบ่งปันเพลงที่ให้แรงบันดาลใจเกี่ยวกับผู้หญิงเพื่อเริ่มต้นช่วงต่อไป

ส่วนที่ 3 : นำเรื่องความเท่าเทียมทางเพศและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุมทั่วถึงเข้าไปอยู่ในการรณรงค์

เวลาที่ต้องใช้ : 1 ชั่วโมง

กิจกรรม : การอภิปรายกลุ่ม นำโดยกระบวนกร

โดยปกติแล้ว งานการรณรงค์ที่พวกเราทำอยู่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิรูปความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่างๆ ที่มีอยู่ภายในสังคม สิ่งเหล่านี้รวมถึงการให้เสียงแก่ผู้ที่ไม่ใช่ การเสริมสร้างอำนาจและการเปลี่ยนแปลงวิธีการตัดสินใจว่าจะกระทำโดยใคร และใครจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเหล่านั้น

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการลงมือปฏิบัติการร่วมกัน และกระบวนกรเคลื่อนไหวทางสังคมต่างๆ เป็นหัวใจสำคัญในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กระบวนกรเคลื่อนไหวทางสังคมในตัวเองควรเป็นองค์ประกอบของวัตถุประสงค์ที่กระบวนกรเคลื่อนไหวมุ่งเน้นเพื่อนำไปปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น การส่งเสริมความก้าวหน้าเรื่องความเท่าเทียมทางเพศโดยการรวมเอาการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและความเป็นผู้นำของผู้หญิงเข้ามาอยู่ในกระบวนกรเคลื่อนไหว หรือ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ได้ว่ามีบทบาทที่แข่งขันและมีความเป็นผู้นำอยู่ในการรณรงค์ และยุทธศาสตร์ต่างๆ อยู่ในโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และคนชาติพันธุ์พื้นเมือง

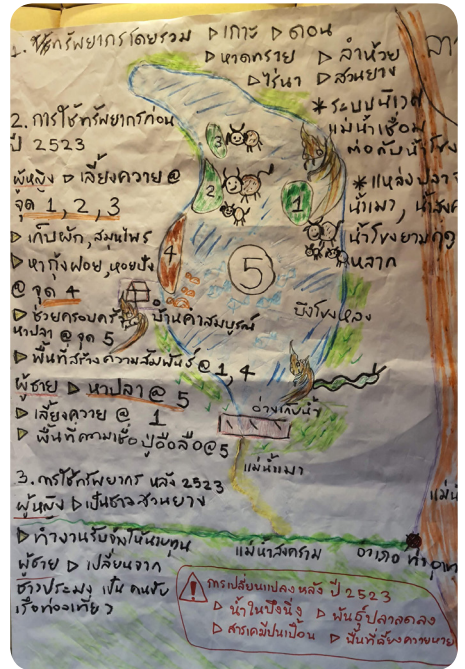
วิธีการที่การรณรงค์จะถูกนำไปปฏิบัติ และยุทธศาสตร์ รวมถึงกลวิธีที่เลือก สามารถที่จะช่วยผลักดันเป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้ก้าวต่อไปข้างหน้า เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ หรือ ผลักดันสิทธิและการมีส่วนร่วมของกลุ่มชายขอบและกลุ่มที่ถูกทำให้ไร้อำนาจ อย่างเช่น คนชาติพันธุ์พื้นเมือง ชนชาติพันธุ์

กลุ่มน้อย คนในชนบท ไปพร้อมกับการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเฉพาะของการรณรงค์ หรือ ผลลัพธ์ (อาทิ การหยุดโครงการเขื่อน)

อภิปรายกับกลุ่ม - มีวิธีการอะไรบ้าง ที่คุณได้ทำงานมาเพื่อผลักดันให้เกิดผลลัพธ์ เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ หรือ การมีส่วนร่วม อย่างครอบคลุมทั่วถึงในการรณรงค์ ไปด้วยกัน กับวัตถุประสงค์การรณรงค์อื่นๆ อย่างเช่น การ สร้างความเป็นประชาธิปไตยให้กับกระบวนการ วางแผนในโครงการพัฒนาแม่น้ำ? ยุทธศาสตร์ หรือ กลวิธีต่างๆ เหล่านี้มีประสิทธิภาพ หรือ ไม่มีประสิทธิภาพอย่างไรในการบรรลุถึง วัตถุประสงค์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ/ การมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุมทั่วถึง ไปพร้อม กับวัตถุประสงค์ของการรณรงค์? ทำไมและมี อุปสรรคที่เป็นข้อกีดขวางอะไรบ้างที่คุณต้อง เผชิญ?

การสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน/ความสามัคคี

- บอกทุกคนให้หาคู่ย้อนกลับไปทำการอภิปรายก่อนหน้านั้น ชวนแต่ละคู่ มาแบ่งปันความคิดเกี่ยวกับว่ามีอะไรบ้างที่พวกเขาสามารถทำได้ใน ระดับบุคคล เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมแบ่งอำนาจ และ ความเท่าเทียมทางเพศภายในสมาคม

- บอกผู้เข้าร่วมให้อภิปรายว่าพวกเขามีความต้องการอะไรบ้างเพื่อให้สามารถเข้าถึงโอกาสที่มากขึ้นต่อตัวพวกเขาเอง และพวกเขาจะสามารถแบ่งปันอำนาจของพวกเขาเพื่อเปิดโอกาสต่างๆ ให้กับเยาวชนผู้หญิงในชุมชน และต่อผู้หญิงที่โดยเดิมที่แล้วมีโอกาสน้อยกว่าในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การเรียกร้องเพื่อการเปลี่ยนแปลง และการรณรงค์
- เมื่อจบแล้ว ชวนผู้เข้าร่วมให้ลุกขึ้นยืนเป็นวงกลม บอกให้ผู้เข้าร่วมคิดถึงคำปฏิญาณตนหนึ่งข้อที่พวกเขาสามารถทำได้ในขั้นแรกเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศภายในสมาคม หรือ ภายในองค์กร หรือ ภายในชุมชนของพวกเขา โยนลูกบอลไปให้กับผู้เข้าร่วมคนหนึ่ง และถามเขา/เธอให้แบ่งปัน จากนั้นโยนลูกบอลไปยังผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ จนกระทั่งทุกคนมีโอกาสแบ่งปัน

การประเมินผล

ชวนทุกคนให้ใช้เวลาสักครู่หนึ่งเพื่อสะท้อนเกี่ยวกับช่วงต่างๆ ของการฝึกอบรมที่ผ่านมา ถามผู้เข้าร่วมแต่ละคนให้ระบุถึงหนึ่งสิ่งที่พวกเขาชอบเกี่ยวกับการฝึกอบรม และนำไปสู่สิ่งสำคัญที่ได้เรียนรู้ และหนึ่งสิ่งที่พวกเขาอยากเสนอแนะเพื่อให้ทำการปรับปรุงในการฝึกอบรมครั้งต่อไป จัดเตรียมให้มีการเขียน หรือการประเมินผลออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ตามความจำเป็น โดยให้เวลาในการทำให้เสร็จ

ขอบคุณผู้เข้าร่วมสำหรับการเข้าร่วมครั้งนี้ และเจตนาที่ดีของผู้เข้าร่วมตลอดการฝึกอบรม และให้ข้อมูลการติดต่อกับผู้เข้าร่วมสำหรับการติดตามการทำงานต่อไป

 INTERNATIONAL
RIVERS
people • water • life